

Projekt
**INTERNET FÖR
ÄLDRE**

Slutrapport

Juli 2010

Göran Bergh
Projektledare

Ett Internet För alla-projekt

Sammanfattning

1. Internet För Alla

Statistiskt sett: Ca 30 % av landets befolkning har i stort sett aldrig använt datorer eller Internet. Lägger man till de som mycket sparsamt nyttjar nätet så ökar siffran. Det finns en stark korrelationen mellan ålder och nyttjande av Internet – ju äldre, desto färre användare!

Projekt Internet För Äldre i Norrtälje

Ett Internet För alla-projekt

Under tiden januari 2009 – juni 2010 har **TioHundraförvaltningen** i Norrtälje genomfört projektet Internet För Äldre.

Tillsammans med finansiären **Stiftelsen för Internetinfrastruktur (.SE)**, bestämdes att målgrupperna för projektet skulle vara äldre på landsbygden samt äldre på äldreboenden.

En avsikt med projektet har varit att hitta nya sätt och arbetsmetoder för att nå ut till nya grupper äldre utan erfarenhet av Internet. Grupper som står långt utanför det digitala samhället. I takt med att allt fler företag, organisationer, föreningar och personer utvecklar sin information mm via hemsidor blir dessutom alltmer exkluderade. De kan inte ta del av all den information och alla de tjänster som många andra, via Internet, har en mycket snabb och okomplicerad tillgång till.

Projektets styrgrupp beslöt att den nordöstra delen av kommunen skulle utgöra den landsbygd projektet riktade in sig på.

Några projektets utgångspunkter:

- Kommunen har en äldre befolkning än riket i genomsnitt, den nordöstra delen av kommunen har en äldre befolkning än andra delar. Sannolikt torde många av de som bor här ha ringa datorvana.
- Projektet siktar in sig på den kvartil som inte aktivt sökt sig till datautbildningar. De som m a o inte är så intresserade. Deras behov och önskemål sattes i fokus även om andra äldre också var välkomna
- Om det ska bli en fortsättning är det viktigt att de som ska utbilda äldre inte är beroende av projektets tillfälliga ekonomiska resurser. M a o så fanns en strävan att nå personer som på ideell basis var beredd att handleda äldre datorvana ut på Internet.
- Sannolikt är äldre väl skickade att hjälpa andra äldre
- Efter kontakter med ett par olika lokala föreningar slogs fast att tillgången till ideella handledare skulle inte vara något som helst problem. Däremot rådde en förmodad brist på 1) lokaler, 2) datorer samt möjligen också 3) på äldre som ville lära sig.
- Det visade sig efterhand att det inte alls var så. Lokaler och datorer fanns att tillgå, liksom intresserade äldre. Däremot kom det ganska snart att handla om bristen på lämpliga personer som ville ställa upp som ideella handledare.
- Under projektets sista halvår tog det delvis också en ny riktning:

Ett Internet För alla-projekt

- Internetbussen började rulla på allvar. Den lätt maskerade Bokbussen gjordes om till en rulland informations- och utbildningslokal. Med chaufför och handledare parkerade bussen i några av kommunens mest avlägsna hörn. Där kunde intresserade i trakten få nån timmes Internetföreläsning samt möjligheten att anmäla sig till kurs. Knappt 20 personer påbörjade kurs på det sättet. Ytterligare ett 30-tal vill gå på kurs senare under året
  - I samma veva togs ett rejält grepp för att råda bot på bristen på handledare. Ett Öppet Hus i frågan lockade 50-tal besökare. Nästan alla anmälde sig och 40 personer har nu utbildats till ideella Internethandledare för äldre datorovana. De bara väntar på att få sätta igång.
- Sannolikt kommer de största effekterna av projektet märkas efter det har avslutats!

Ett Internet För alla-projekt

2. Innehållsförteckning Sida, nummer

1. Sammanfattning_____	2
2. Innehållsförteckning_____	5
3. Delrapport 1	
i. Sammanfattning_____	7
4. Delrapport 2	
i. Sammanfattning_____	7
5. Delrapport 3	
i. Sammanfattning_____	7
6. Bakgrund; Den digitala klyftan_____	8
7. Syfte och målgrupper	
i. Syfte_____	8
ii. Projektet skapar handlingar som syftar till_____	9
iii. Målgrupper_____	9
8. Styrgrupp och projektledning_____	9
9. Mål	
i. Mätbara mål_____	10
10. Förutsättningar för projektet_____	10
11. Måluppfyllelse efter projektet_____	12
i. Kvantitativa mål_____	12
ii. Kvalitativa mål_____	13
12. Kursverksamheten på Singö	
i. Informationsmöte_____	16
ii. Kurserna startar_____	17
iii. Datorer och uppkopplingar_____	18
iv. Handledare_____	18
v. Erfarenheter och slutsatser_____	19
13. Kursverksamheten i Norrsundsskolan_____	20
i. Informationsmöte_____	21
ii. Erfarenheter_____	21
14. Det kooperativa boendet Solhem på Väddö_____	21
i. Handledare_____	22
ii. En logistisk kuriositet_____	22
15. Äldreboendena Elmstagården och Vårdbo_____	23
i. Upplägg_____	23
ii. Datorer och uppkopplingar_____	24
iii. Erfarenheter_____	25
iv. Slutsatser_____	26
16. Internetbussen_____	27
17. Handledarutbildningen_____	29

Ett Internet För alla-projekt

18. Framtid – faktisk, möjlig och önskvärd	
i. Faktisk framtid_____	32
ii. Möjlig framtid_____	32
iii. Önskvärd framtid_____	33
19. Lathund för Digitala Inkluderare _____	34
20. Bilagor_____	35

3. Delrapport 1, april 2009

Här presenterades bl a syfte och mål, vissa fakta, antaganden, analyser, frågeställningar inför strategiska beslut samt de konkreta aktivitetsplanerna som startar under maj månad och pågår projekttiden ut.

Bl a beskrevs hur arbetet i det pilotområde som valts ut – Singö d v s post nr 760 45 (inkl Grisslehamn) – avsågs att bedrivas. Det innebar en process i flera steg – informationsspridning, allmänt möte, kursanmälningar samt kurser på olika nivåer.

De äldreboenden som valts ut redovisades också samt en sammanfattning av en studieresa till Västervik där ett framgångsrikt projekt på äldreboendena har genomförts.

Vidare diskuterades de planer mm som projekt Internet För Alla har för Norrtälje kommuns bokbuss d v s att göra om den till en mobil undervisningslokal, en transformation till "Internetbussen".

4. Delrapport 2, september 2009

I syfte att minska "den digitala klyftan" för äldre i Norrtälje kommun finansierar stiftelsen .SE ett projekt i samarbete med TioHundraförvaltningen. Projektet genomförs under 2009 och har två målgrupper; äldre på landsbygd och äldre i någon form av äldreboende.

Här presenteras bl a syfte och mål samt erfarenheterna av de konkreta aktiviteter som startade under våren 2009 och som pågår minst december månad ut.

I rapportens avslutande avsnitt beskrivs reflektioner och slutsatser.

5. Delrapport 3, december 2009

Arbetet pågår. Bristen på handledare är akut. Projektet förlängs till den 30 juni 2010. Nya strategier läggs upp. Projektledningen bestämmer sig för att utbilda handledare. Rapporten innehåller en redovisning av planerade och därmed projektets avslutande aktiviteter under våren 2010 samt slutsatser och kommentarer.

6. Bakgrund; Digitala klyftan,
Man kan se på frågan om den digitala klyftan, det digitala utanförskapet, exkluderingen – eller vad man väljer att kalla det - på många olika sätt. Helt klart i alla fall är att många fler än vad de flesta tror står utanför och har små möjligheter att på egen hand ta sig in. Detta kan bero på geografiska

avstånd, dåligt bredbandstäckning, brist på kunskap, dåliga ekonomiska resurser i kombination med höga initialkostnader, funktionsnedsättning eller andra saker.

Under projektets gång har det dock blivit kristallklart. Medan mer och mer av information och tjänster läggs ut på Internet blir det digitala utanförskapet en allt tydligare demokratifråga. Samhället idag, år 2010 i Sverige, kräver nästan av sina medborgare att de förstår och kan använda nätet. Eller, i alla händelser, räknar samhällets "informationsaktörer" med att i stort sett alla både vill och kan använda Internet.

Att välja använda Internet – eller att avstå från det – är kanske också en demokratisk rättighet. Inom projektet har en tydlig princip tillämpats och varit vägledande för arbetet:

Att ha tillgång till dator med bredbandsuppkoppling och att kunna hantera dem – det har alla rätt att avstå från. Men att vilja ta del men vare sig kunna eller ha praktisk tillgång till dem är en helt annan sak. Den möjligheten måste finnas för alla.

7. Projektets syfte och målgrupper

Syfte

- Syftet är att kartlägga målgruppen äldre som idag inte har tillgång, eller begränsad tillgång, till Internet. Det är i huvudsak två delgrupper som ska fokuseras:
  - Äldre i någon form av äldreboende
  - Äldre boende på landsbygd där bredband av olika anledningar ej finns utbyggt.

Ett Internet För alla-projekt

- Syftet är också att utifrån kartläggningen planera och genomföra ett pilotprojekt där olika insatser riktas mot målgruppen äldre utifrån de olika behoven. Bl.a. etableras samarbete med Hjälpmedelsinstitutets HelpDesk projekt.
- Syftet är att utvärdera pilotprojekt samt att ta fram en handlingsplan för fortsatt utveckling.

Projektet skapar handlingar som syftar till

- Att hjälpa personer i målgrupperna att börja använda Internet.
- Att prova nya sätt att nå individer som i dag står utanför IT-samhället.
- Att lära av försök hur man kan gå tillväga för att nå de som hittills inte nyttjat Internet.
- Att undanröja hinder såsom kunskapsbrist och tillgänglighet samt i möjligaste mån motivera nya användare.
- Att skapa hållbara system som överlever efter projektiden.
- Att skapa modeller och metoder som kan användas av andra i samma syfte.

Målgrupper

Projektet fokuserar på två definierade målgrupper:

- Äldre i någon form av äldreboende
- Äldre boende på landsbygd där bredband av olika anledningar ej finns utbyggt.

Målgruppernas totala population i kommunen; knappt 5 300 över 65 år, bor på landsbygd, ca 700 personer bor på någon form av äldreboende eller särskilt boende.

8. Projektets styrgrupp och ledning

Projektets styrgrupp består av följande personer:

Leif Claesson, Norrtälje kommun
Cecilia Möller, Norrtälje kommun
Christer Marking, .SE
Michael Winberg, .SE
Marina Filipsson, TioHundraförvaltningen
Karin Thalén, TioHundraförvaltningen

Projektledare är Göran Bergh, TioHundraförvaltningen.

Ett Internet För alla-projekt

9. Projektets mål

Mätbara mål

- Att minst femtio personer rekryteras till utbildning och rådgivning rörande användning av tjänster på Internet.
- Att minst två tredjedelar av dessa når färdigheterna:
  1. Att kunna söka information på Internet och att kunna hitta relevanta tjänster.
  2. Att kunna logga in till en tjänst
  3. Att kunna skaffa sig ett mejlkonto. Kontoadministration och inställningar.
  4. Att skriva och spara eller skicka vidare ett dokument.
  5. Att förstå användning av sparfunktioner och externa (USB) enheter.
  6. Att vara informerad om bloggar och interaktiva sidor.
  7. Att kunna söka information på myndighetssidor som TioHundra, försäkringskassan andra kommunala funktioner på Internet m.m.
  8. Att kunna skaffa lösenord eller om möjligt, e-legitimation.
  9. Att kunna använda webbkamera Att minst två tredjedelar av dessa når de färdigheter som
  10. Att lära sig chatta
- Att Internetanvändningen i målgruppen ökar mätbart
- Att TioHundraförvaltningen efter projekt tidens utgång presenterar en plan för en mer reguljär "Internet för Alla" verksamhet i Norrtälje grundad på erfarenheter från projektet.
- Presentation av arbetssätt och metoder samt effekter av dessa på ett sätt som är tillgängligt för andra kommuner och kommunala verksamheter
- Norrtälje kommun/TioHundra har satt upp en webbsite med intern information om projektet.
- Individens upplevelse – Att 75 % av målgruppen upplever att dom får sina behov tillgodosedda.

10. Förutsättningar för projektet

Under arbetet med projektet gjordes följande iakttagelser och konstateranden.

1. Det finns ett utbud av datakurser för ovana äldre i Norrtälje kommun.
2. Utbudet av datakurser är av naturliga skäl störst i kommunens tätorter.

Ett Internet För alla-projekt

3. Olika organisationer erbjuder utbildning.
4. Studieförbunden erbjuder utbildning både i ordinarie utbud och i samarbete med intresseorganisationer.
5. Intresseorganisationen SeniorNet Roslagen erbjuder Prova-På-tillfällen för alla och för de som sen väljer att bli medlemmar.
6. Studieförbundet samarbetar med SeniorNet Roslagen.
7. SeniorNet Roslagen är sannolikt den organisation som utbildar flest äldre i dator-/Internetkunskap.
8. SeniorNet Roslagen bedriver utbildning för medlemmar på orterna Norrtälje, Rimbo, Rådmansö, Blidö och i Elmsta (Väddö).
9. Studieförbundet har också samarbetat med SPF Skutan på Väddö.
10. SPF Skutan har bedrivit kursverksamhet i Norrsundsskolan på Väddö men förlorat möjligheten att nyttja lokalerna på grund av "konkurrensskäl". Se vidare nedan.
11. Vissa av PROs olika lokalavdelningar erbjuder medlemmarna datautbildning.
12. ABF samarbetar t ex med PRO i Hallstavik
13. TioHundraförvaltningens Roslagsmodellen bedriver kursverksamhet på flera platser i kommunen i de skräddarsydda Träffpunkterna.
14. Roslagsmodellens Träffpunkter finns på flera orter i kommunen; bl a Herräng, Häverödalen, Hallstavik, Elmsta, Norrtälje och Rimbo. Datorparken på Träffpunkterna håller på att förnyas.
15. Roslagsmodellens kursverksamhet bygger på frivilliga äldre som lär andra äldre. Kurserna kallas Seniordata.
16. Roslagsmodellen har ett begränsat antal handledare.
17. Tillgången till handledare för projekt Internet För Alla kan begränsa antalet som kan utbildas.
18. Projektets mål att nå äldre på landsbygden och det faktum att ingen organisation hittills erbjudit kurser i kommunens allra nordostligaste hörn gjorde att Singö med omnejd hamnade i projektets fokus. Det beslutades bli projektets målområde.
19. Singö med sina knappt fyrahundra invånare har en högre medelålder än kommunen i övrigt. Invånarna i Norrtälje kommun har dessutom en högre medelålder än riksgenomsnittet.
20. Singö har också en befolkning med snabbt ökande medelålder då många äldre med fritidshus i området bestämmer sig för att "flytta ut" d v s att göra

Ett Internet För alla-projekt

sommarstugan till sitt permanentboende efter pensioneringen.

21. Från centrala Singö till Stockholm är avståndet ca 14 mil. Det är ungefär så långt bort från huvudstaden man kan komma inom Stockholms län.
22. Singö ingår i postnummerområdet 760 45 GRISSEHAMN. Efter kontakt med PAR (adressregister) konstateras att det bor 297 personer över 65 år i området.
23. Vidare konstaterades att inget äldreboende i Norrtälje kommun erbjuder sina boende någon samlad eller organiserad tillgång till datorer.
24. En viktig utgångspunkt för arbetet med projektet har varit att också se till tiden efter projektet – d v s hur säkerställa att verksamheten fortsätter. Ett sätt att göra det på var att samarbeta med redan existerande organisationer.
25. En annan utgångspunkt har varit att i möjligaste mån försöka nyttja befintliga resurser. Det har gällt såväl organisationer och föreningar som datorer, lokaler och Bokbussen – "Internetbussen".
26. Ett syfte har varit att de förändringar som uppnås inte bara har att göra med projektets tillfälliga tillskott av ekonomiska resurser. Förhoppningen är att den digitala inkluderingen ska fortsätta även efter projekttiden.

11. Måluppfyllelse efter projektet

Projektet har från början haft klara och tydliga mål att arbeta mot. Dels kvalitativa mål som berör kursdeltagares kunskapsnivåer och upplevelser samt dels också kvantitativa mål d v s antalet personer som deltagit i projektets kursverksamhet.

Kvantitativa mål – antal personer som deltagit i rådgivning och/eller kursverksamhet

Totalt har

- fler än **70 personer** besökt Internetbussen och där fått hjälp, råd och tips när det gäller att använda Internet samt möjligheten att anmäla sig till projektets kursverksamhet i Norrsundsskolan.
- På Solhem har **12 personer** deltagit i Prova-på-Internet
- På Roslagsmodellens Äldrekollo fick ca **15 personer** prova att använda dator och Internet.

230 personer har deltagit i någon form av information och/eller utbildning inom projektet!

Ett Internet För alla-projekt

Således har minst **ca 100 personer** fått en *personlig* introduktion, stöd eller hjälp – under ett par timmar. Av dessa har ca 25-30 personer anmält sig och därefter deltagit i projektets kursverksamhet. Ytterligare omkring 20-25 av dem har anmält sitt intresse att delta i kurs senare under året.

Till informationsmötena, i Singö församlingshus samt i Folkets Hus i Norrtälje kom sammanlagt ca 140 personer varav ca 100 anmälde sig till någon av projektets kostnadsfria kurser.

Sammanlagt har **närmare 100 personer** deltagit i projektets Internetkurser för nybörjare. De har fördelat sig enligt följande.

- 49 personer fördelade i 6 grupper i Singö Skola.
- 16 personer d v s 2 grupper i Singö församlingshus
- 18 personer – fördelat på 2 grupper på Norrsundsskolan
- 4 personer – äldre boende på VårdBo
- 2 personal på Vårdbo
- 4 personer – äldre boende på Elmstagården
- 2 personal på Elmstagården

Därutöver har totalt **41 personer** deltagit i handledarutbildningar inom projektet.

- 3 personer från SPF Skutan deltog i handledarutbildning hösten -09
- 38 personer har deltagit i handledarutbildning under våren -10

Sammanlagt har således **230 personer** deltagit i någon form av rådgivning/information och/eller utbildning inom projektet.

De kvantitativa målet för projektet - att minst 50 personer ska rekryteras till utbildning och rådgivning rörande användning av tjänster på Internet - kan därmed sägas vara uppfyllt med god marginal.

Kvalitativa mål – deltagarnas kunskapsnivå samt deras uppfyllelse

Någon enkät som omfattat samtliga deltagare har inte gjorts. En enkät för till de som senast deltog i nybörjarkurser i Norrsundsskolan samt i Singö Skola. Sammanlagt ca 40 personer varav drygt 20 personer har besvarat enkäten.

Deras svar kan sammanfattas så här:

- De allra flesta har deltagit under ca 5-8 kurstillfällen. Varje kurstillfälle har pågått i ca två timmar. I stort sett samtliga säger att de vill fortsätta att lära sig mer. Gärna så fort som möjligt.
- Det fåtal som angivit att de avbrutit kursen har gjort det p g a resor.

Nedanstående svar har angivits på en skala mellan "Nej/Inte alls" via "Osäker/Till viss del/Ganska mycket" till "Ja/Oerhört mycket". Vid sammanställningen har dessa svar omvandlats till en femgradig skala där ett "Nej/Inte alls" motsvarar värdet 1, "Osäker/Till viss del/Ganska mycket" motsvarar värdet 3 och ett "Ja/Oerhört mycket" motsvarar värdet 5. Följande svar har avgivits:

- **Kan du söka information på Internet?** Svarsmedeltal **4,0**
- **Kan du skapa ett e-postkonto?** Svarsmedeltal **3,5**
- **Kan du skriva och via e-post vidarebefordra ett brev?** Svarsmedeltal **3,7**
- **Kan du använda ett USB-minne?** Medeltalet **3,3**
- **Känner du till bloggare och andra sociala medier på Internet?** Svarsmedeltal **3,7**
- **Kan du skaffa dig en e-legitimation?** Svarsmedeltal **3,1**
- **Kan du söka information på myndighetssidor som t ex tiohundra.se, forskringskassan.se eller skatteverket.se?** Svarsmedeltal **4,2**
- **Har du ökat ditt Internetanvändande sedan du började kursen?** Svarsmedeltal **3,7**
- **Anser du att du fått lära dig det du behöver för att använda Internet?** Svarsmedeltal **3,5**
- **Anser du att du fått lära dig det du behöver för att använda Internet?** Svarsmedeltal **3,4**

Ett Internet För alla-projekt

De relativt låga svarsvärdena kan ha flera olika förklaringar. Till viss del kan de bero på:

- Olika kunskapsnivåer i de förhållandevis stora studiegrupperna (ca åtta personer) har ibland gjort det svårt för kursledaren att tillgodose samtligas behov.
- En del av deltagarna hade tillgång till nätet även innan kursen varför **ökningen av användandet** kanske inte blivit så påtaglig.
- I många fall har man svarat antingen eller, d v s det är flera som säger att de inte alls kan vilket givit värdet en etta – å andra sidan finns det flera som säger anger ett klart "Ja" vilket motsvarar en femma.
- Antalet kurstillfällen: Det maximala antalet tillfällen, som någon har kunnat delta, är ca 12 tillfällen. Bara en handfull av deltagarna ha gjort det. Sannolikt behövs det fler än 8 tillfällen, med en intervall på en gång per vecka, för att nybörjare riktigt ska kunna känna sig säkra i alla moment när det gäller datorer och Internet..
- Om man bara har tillgång till uppkopplad dator under lektionstid så tar inlärningsprocessen sannolikt ännu längre tid eftersom man mer eller mindre nästan får börja om vid varje kurstillfälle.
- Flera har angivit att de velat lära sig mer om att t ex betala räkningar via Internet. I Norrsundsskolan har skoldatanätet begränsat möjligheten att visa just detta. Det har skapat ett visst förståeligt missnöje.
- I vissa grupper har man ännu inte behandlat t ex e-legitimationer. Det förhåller sig likadant med att **skapa** e-postadress. Alla har numera en egen e-postadress men att också känna sig säkra på att själv kunna skaffa sig ett nytt e-postkonto kan vara en helt annan sak. Kursdeltagarna i Norrsundsskolan mailade projektledaren för att visa att det här kan vi. Mailen innehöll meddelandet om att de vill fortsätta att gå på kurs även efter projektiden.
- I stort sett alla som deltagit under 5-8 kurstillfällen, har angivit att de vill fortsätta att gå på kurs senare för att lära sig mer. Kanske är det först då de gjort klart dessa senare kurser som de känner att deras behov är tillgodosedda.

Om målet tolkas som att 75 % av samtliga som deltagit i projektets kurser ska uppleva att de fått sina behov tillgodosedda så är kanske inte måluppfyllelsen tillfredsställande. Om man mer fritt tolkar tolkar det som om åtminstone 75 % av miniantalet 50 personer i utbildning så är målen uppfyllda.

Ett Internet För alla-projekt

Enkätsvaren bör nog tolkas som att drygt hälften, kanske upp mot två tredjedelar av de ca 100 som deltagit i nybörjarkurserna anser att de fått sina behov tillgodosedda. Den andra halvan är ännu inte där.

12. Kursverksamheten på Singö Informationsmöte

I maj 2009 bjöd projektet in till ett informationsmöte i Singö Församlingshus med syftet att informera om TioHundra, föra en dialog om att vara äldre på landsbygden samt visa möjligheterna med Internet. Ett direktadresserat utskick till samtliga över 65 år i postnummerområdet – exakt 297 personer! – gav 90 intresserade besökare.

Dessa 90 fick bli att prova att "intresse-surfa" med SeniorNet Roslagen och att höra hur man kan använda nätet vid släktforskning. Innan mötet var slut fick var och som var intresserad fylla i en enkät där de själva kunde ange hur mycket datorvana de hade. Resultatet blev att ca 65 personer anmälde sig till kurs. 15 av dem hade mer än ren nybörjarerfarenhet, resten angav att de i stort sett saknade erfarenhet av datorer och Internet.

Singö Församlingshus, 12 maj 2009

På grundval av deras önskemål om kurser på olika dagar och tider fördelades de blivande kursdeltagarna i sammanlagt 8 grupper om ca 8 personer.

Ett Internet För alla-projekt

Kurserna startar

Två grupper med de något mer erfarna deltagare samlades i Singö församlingshus, de övriga sex grupperna påbörjade sina kurser i Singö skola.

Singö skola

De allra flesta av de anmälda påbörjade sina kurser bara någon vecka efter informationsmötet. Grupperna hann träffas vid fyra tillfällen innan det blev "sommarlov".

Fram till i slutet av september hade de grupperna med mer erfarna deltagare träffats ca 8 gånger. Dessa kurser genomfördes och avslutades med hjälp av SeniorNet Roslagen. Handledaren hade med sig de åtta utbildningsdatorer som behövdes. Några av deltagarna hade också med sig egna datorer.

Tre kursdeltagare i Singö skola. Kursens äldsta deltagare, 83 år var den som kunde mest och samtidigt också den som var mest otålig att lära sig nya saker.

Ett Internet För alla-projekt

Datorer och uppkopplingar

Den enda möjligheten till bredband på Singö är att använda mobilt dito. Och kvaliteten på detta kan variera beroende på var på ön man befinner sig. Vid skolan och Församlingshuset var dock mottagningsförhållandena tillfredsställande.

Till den kursverksamhet som med hjälp av SeniorNet genomfördes i Singö Församlingshus användes de åtta datorer som Studieförämjande tillhandahöll. Bredbandsuppkopplingen gick via mobilt bredband från leverantören IceNet. Med mycket bra mottagning. Tele2 hade dock minst lika bra täckning.

I Singö skola användes istället kommunens interna skoldatanät. Ursprungstanken var att använda dels skolans fyra stationära datorer samt fyra, för ändamålet levererade, datorer. Samtliga med uppkoppling till och konton i skoldatanätet.

Efter ett av de första kurstillfällena i skolan blev det dock inbrott. Skolans fyra datorer stals, två av projektets datorer förstördes. Det var ett streck i räkningen. Dessutom förlorade skolan bl a en klasskassa på 17 000 kr för en förestående skolresa.

Projektet har efter det, i två omgångar dels köpt fyra bärbara datorer (har dock inte belastat projektmedlen), samt dels hyrt fyra externa datorer under projektiden. Då de har köpts och hyrts från två olika håll så är bara de första fyra kompatibla med skoldatanätet. De andra, har förutom en senare version av operativsystem, haft mobila bredband (via Tele2). Efter en del inledande trassel så kom det att fungera utmärkt.

Handledare

Handledarefrågan visade sig snabbt vara ett problem på Singö. Redan vid första informationsmötet på Singö var avsikten att SeniorNet Roslagen skulle tillhandahålla handledare till den kommande kursverksamheten i såväl Singö skola som i Församlingshuset. En ekonomisk överenskommelse träffades. Projektet ersatte SeniorNet med samma summa som det kostar medlemmar att gå på motsvarande kurs i deras egen regi. Dock blev det en del missförstånd kring handledarnas möjligheter att delta så pass långt ute på landsbygden.

Den hastiga lösningen blev att projektledaren tog sex nybörjargrupper under de första fyra kurstillfällena. Tanken var sen att andra handledares skulle engageras.

Ett Internet För alla-projekt

Så inför nystarten på kurserna under hösten så påbörjades ett samarbete med pensionärsföreningen SPF Skutan. En förening som är stark i den här delen av kommunen. Det innebar att dessa handledare inte heller skulle få så långt att åka till Singö.

Projektledaren deltog i ett av SPF Skutans ordinarie medlemsmöten och informerade om ett önskat samarbete. De slutade med att ca 5-6 personer anmälde sig. En kortare kurs arrangerades i oktober i Norrsundsskolan.

Planeringen av kurstider och fördelning av handledare till grupper drog ut på tiden. Under tiden hann ett par av de oerhört aktiva pensionärerna både flytta och starta andra aktiviteter.

När de blivande kursdeltagarna återigen fått brev, besvarat dem, och ånyo meddelat vilka veckodagar och klockslag som var önskvärda var det nästan advent i sikte. Det beslöts då att skjuta på nya kursstarterna till efter nyår.

Under tiden blev frågan om tillgången till – eller snarare bristen på – handledare allt mer i fokus för projektet och det beslöts att fler handledare måste till.

Nya handledare trädde in i handlingen i februari. Den första han vara under en vecka varefter hon blev erbjuden ett ordinarie arbete. Något som hon absolut ville tacka ja till.

Nästa handledare var dock pensionär och kunde varva sin handledarutbildning med att genomföra två kurser om dan, tre dar i veckan med ca åtta personer i varje grupp. Så skedde sedan under hela våren.

Erfarenheter och slutsatser

Det finns mycket man kan säga om detta. Läs mer i de avslutande kommentarerna. Några saker bör dock påpekas:

- Att vara åtta personer i varje kursgrupp, med endast en handledare, är för många. Det kan gå med erfarna utbildningskonsulter men inte med mindre erfarna ideellt arbetande. Det blir för slitsamt och allt för lite tid kan läggas på de som så väl behöver tid och stöttning.
- Det rimliga antalet är sannolikt ca 2-4 personer per handledare för att alla ska få den tid de behöver.
- Det var inte helt okomplicerat att använda skolans tillgängliga datorer. Förvisso blev de stulna, det är en sak

Ett Internet För alla-projekt

men också med de datorer som fanns kvar blev ett kånkande upp och ner för trappor, det tog tid att koppla in kablar mm, montera upp oh-projektor och projektorduken, kontrollstarta samtliga datorer – och efteråt göra om allt baklänges. Det går bra om man anlitar personer som tar betalt per timme men inte om det är personer som gör det här på sin obetalda tid. Då måste allt fungera lätt och enkelt. Logistiken får inte vara för krånglig.

- Att det fanns ett så stort intresse bland de äldre på landsbygden, att lära sig om datorer och Internet, underskattades nog. Med en väl fungerande organisation av handledare, lokaler och datorer skulle nog nästan alla av 297 personerna på Singö och Grisslehamn vilja gå på Internetkurs.

13. Kursverksamheten i Norrsundsskolan

Under våren 2010 startade också kurser i Norrsundsskolan. Dessa var en direkt effekt av Internetbussen (se nedan).

Norrsundsskolan är en kommunal högstadieskola som under flera år strävat efter en tydlig IT-profil. Det är en ganska liten skola med ett par hundra elever. Bl a har de tillgång till bärbara datorer.

När projektet nyttjade lokalerna så ingick även tillgång till datorer för kursdeltagarna.

Dessa kunde logga in på datorerna, via skoldatanätet, och på så sätt få tillgång till Internet.

En dag i veckan, med två grupper om upp till nio personer, deltog i kurserna. D v s sammanlagt 18 personer, alla "uppraggade" via Internetbussen. De hann gå ca 8-10 tillfällen vid maximal närvaro. De sista veckorna kördes kursen två dagar per vecka. Vi vårens sista kurstillfälle – och som ett bevis på att de kunde – mailade de till projektledaren med önskemål om en fortsättning under hösten.

Datorer och uppkopplingar

Att använda reguljära skoldatorer visade sig inte heller var utan komplikationer. T ex vid ett par tillfällen fanns ingen tillgång till skoldatanätet. Vid andra tillfällen var de välutnyttjade datorerna helt urladdade när kursdeltagarna skulle på börja sina kurser. Att hitta laddare visade sig inte var så enkelt.

Skoldatanätet ger deltagarna mycket små möjligheter andra än att surfa på Internet. Och det är förvisso det som är målet. Dock vore det ibland önskvärt att tillfälligtvis kunna ladda ner programvaror för att t ex visa hur det går till, eller för att kunna utföra vissa tjänster som behöver laddas ner i datorn.

Trots ovanstående har det ändå fördelar att nyttja de kommunal lokalerna och skoldatorerna. Rent logistiskt är det mycket enkelt. Allt finns på plats, lokalen är förberedd för undervisning, bord och stolar står där de ska stå.

Allt sånt är viktigt, i synnerhet när handledaren jobbar ideellt.

Erfarenheter

Även här var kanske åtta personer per grupp för många. Även om handledaren var en rutinerad lärare med många år som datautbildare. Nybörjare på datorer och Internet kräver mycket uppmärksamhet och mycket hjälp, i alla fall mer i början.

Till kurserna på Norrsund kom det också nya personer när kurserna pågått ett tag. Det var lite irriterande för de andra som behövde hjälp, när en nybörjare som inte varit med, behövde ännu mer av lärarens uppmärksamhet.

14. Det kooperativa boendet Solhem på Väddö

Strax utanför Elmsta ligger det kooperativa boendet Solhem. Det är vare sig ett äldreboende eller ens ett seniorboende. Att bo där är öppet för vem som helst, oavsett ålder. Dock har det slumpat sig så att samtliga boende på Solhem är mellan 75-95 år. Redan tidigt hörde de av sig till projektet och var intresserade av att delta på något sätt.

Eftersom Solhem ligger både i det geografiska område som projektet bestämt sig för att verka inom samt att de boende är äldre så var det fritt fram.

På Solhem finns ett par gemensamma datorer, uppkopplade via trådlöst bredband. Bredbandet är sponsrat mot att företaget får ha sin antenn på taket.

Datum bestämdes för en demonstrations-/prova-på-dag. En fredag eftermiddag i mitten av maj var fick Solhem besök av projektet. Projektledaren, dennes chef samt en handledare från SeniorNet Roslagen var på plats och lät två grupper om sex personer få ta de första stapplande stegen ut på Internet.

Ett Internet För alla-projekt

Det hela föll mycket väl ut. Samtliga var intresserade. I stort sett samtliga var också med när kurserna senare började.

Till en början genomfördes kurser för två grupper men som senare kunde slås ihop till en grupp.

Olika skäl till avhopp angavs. I flera fall brist på intresse men också, i ett par fall olika smärre funktionshinder.

När således kursen avslutades i juni så var ca hälften av gruppen kvar.

Handledare

Vid första informationstillfället deltog en handledare från SeniorNet Roslagen. När senare kursverksamheten skulle komma igång var det svårt för denne att hitta tid för sig själv och datorerna.

Lösningen blev att projektet anlidade en handledare som genomförde utbildningen på Solhem såväl som på Elmstagar den. Dessa ligger bara på ett par kilometers avstånd från varandra. På fredag förmiddag var det kurs på Solhem, på eftermiddagen på Elmstagar den.

En logistisk kuriösitet

Projektets totalt 8 bärbara datorer med 5 mobila bredband användes av en och samma handledare på Singö Skola i två kurser på måndagseftermiddagarna, två kurser på tisdag eftermiddagar, en förmiddagsgrupp med boende på VårdBo i Norrtälje på onsdagar, en eftermiddagsgrupp med personal samma dag, två grupper på torsdagseftermiddagarna samt på fredagar i Elmsta av en annan handledare.

Rent praktiskt fungerade det så att handledaren på Singö och VårdBo hade datorerna fram till torsdag kväll, då han på väg hem, vid 20.30-tiden, passerade ICA Väddö i Elmsta. Där lämnade han datorerna i förbutiken. Personalen låste in datorerna i deras kassaskåp. På fredag morgon kom näste handledare och hämtade dem och genomförde kurser på Solhem och Elmstagar den. Han tog sedan med sig datorerna, på fredag eftermiddag, till kommunhuset i Norrtälje där han lämnade dem i receptionen. På måndag morgon kom Singö-handledaren och hämtade dem och så började veckan om.

Ett Internet För alla-projekt

15. Äldreboendena Elmstagården och VårdBo

Äldreboendet Elmstagården ligger i Elmsta, på Vaddö, också det i kommunens nordöstra hörn. Elmstagården ägs och drivs av vårdbolaget TioHundra AB.

VårdBo ligger i Norrtälje stad och drivs av Attendo Care AB.

Projektets samarbete med just dessa äldreboenden kom sig helt enkelt av att personal på respektive äldreboende visade stort intresse av att ingå i försöksverksamheten. De trodde direkt att de i alla fall hade en handfull boenden som skulle uppskatta att ta del av att lära sig Internet.

Både anläggningarna hade samma, mycket framsynta och positiva inställning till att delta – d v s till möjligheten för de boende att använda Internet – är något som de förr eller senare blir tvungna att erbjuda. Av både konkurrens- och trivselskäl.

Upplägg

Det gick till på ungefär samma sätt på båda platserna. Först en förfrågan, sen en träff med ledningen för att diskutera närmare. Därefter ett bokat möte med personalgruppen för att förankra projektmedverkan hos de som skulle bli mest berörda.

Personalen var i stort sett genast med på noterna. En enkät lämnades ut till personalen i avsikt att ta reda på deras egna Interneterfarenheter. Resultatet blev lite blandat. Se vidare Delrapport 3.

I enkäterna till personalen framgick att många i personalen inte var särskilt väl bevandrade i denna sköna konst. Dock kunde de allra flesta ändå t ex ta del av och skicka mail.

På Elmstagården ansåg man att det var utmärkt att de på så sätt fick reda på hur det egentligen stod till med personalens datorkunskaper.

Ett Internet För alla-projekt

Datorer och Internetuppkopplingar

Projektet hyrde två multimediatatorer med tillhörande digitalkameror, skrivare/scanner, högtalare samt två bildskärmar; 19 resp 42 tums bildskärm till varje datorpaket. Ett paket placerades ut på Elmstagården, ett på VårdBo.

Tanken var att den mindre skärmen skall användas när någon enskild person satt och surfade på egenhand, mailade e dyl. Den större skärmen skulle användas för gemensam bild- eller filmvisning alternativt av den eller de som på g a nedsatt syn behövde en större bild.

Datorerna placerades på höj- och sänkbara databord. Tanken var att det skulle vara möjligt att t ex vid behov, rulla in en rullstol under bordet.

Båda boendena tillhör organisationer som har egna intranät. Likväl som TioHundraförvaltningen har ett sådant. Dilemmat blev för förvaltningens IT-avdelning en viss tvekan att placera ut datorer med uppkopplingar i externa företags lokaler. Av motsvarande skäl var det konstigt att blanda in de andra företagens IT-avdelningar för att lösa något som var TioHundraförvaltningens projekt.

Lösningen blev att samarbeta med ett lokalt dataföretag. Av dem hyrdes både datorpaketen samt beställdes bredband till just de här datorerna. En lösning som visade sig vara mycket enkel och okomplicerad på Elmstagården men inte på VårdBo.

På Elmstagården placerades en antenn på taket, alldeles i närheten av datorn och dessutom bara drygt hundra meter ifrån en annan av företagets antenner, som därmed kunde fungera som länk.

På VårdBo visade det sig bli betydligt mer komplicerat. Först blev det en del missförstånd om vem som skulle göra vad. Några försök gjordes att få igång det hela. Det fanns dock inget telefonjack ens i närheten av datorn. Ett förslag blev att borra för en sladd genom både ett betonggolv och en betongvägg. Det slutade dock med att VårdBo, sent omsider fick sitt bredband, men den allra enklaste lösningen blev att sätt in ett mobilt bredbandsmodem i den för övrigt stationära datorn. Att sedan mottagningsförhållandena inte var mycket mer än tillfredsställande är en annan historia.

Ett Internet För alla-projekt

Datahörnan i dagrummet på Elmstagsgården.

På båda äldreboendena placerades datorerna mycket centralt i dagrummen mitt i huset. Mycket bra placeringar. På VårdBo monterades först 42"-skärmen alldeles intill datorn. Efter önskemål flyttades skärmen till en annan plats, runt ett hörn några meter bort.

Det gjorde att bildskärmen kunde ses av fler och därmed kunde nyttjas bättre – som TV!

Erfarenheter

Att bildskärmen på VårdBo användes som TV fick konsekvenser. TV-tittarna la helt enkelt beslag på den stora bildskärmen! De var först på plats varje dag. De satte på TVn och sen var den upptagen. Efter att de fyra IT-ombuden utsetts på VårdBo ökades engagemanget i hela frågan. Det kom ett nytt förslag om att inte bara flytta bildskärmen igen utan också flytta alltihop till ett annat rum på ett annat våningsplan. Sagt och gjort, multimediatatorn fick en ny placering – långt från antennuttagen till TV:n.

I samma veva startade också kursverksamhet på VårdBo. Fyra boende nappade och gick på kurs på onsdagar. De satt då i ett särskilt rum med fyra av projektets bärbara datorer. Efter ett par tillfällen kom frågan om inte några av personalen också kunde få gå på kurs. Så efter ett par veckor gick både de fyra boendena i en grupp före lunch samt ett par av personalen i en grupp efter lunch.

Viss undervisningstid förlades också till multimediatatorn i dagrummet.

Ett Internet För alla-projekt

Konsekvensen blev att ett par av de boende började använda datorn, kanske inte i någon stor omfattning, men ändå användes den.

På Elmstagården blev det på ungefär samma sätt. Ca 6 av de boende deltog i projektets arrangerade datakurs, varav ett par mer regelbundet. Likväl på Elmstagården kom ett par av personalen och ville delta i kursverksamhet. De behövde helt enkelt lära sig mer.

Slutsatser

Det blev en del trassel med datorer och bredband. Kanske främst p g a att ingen av de ordinarie IT-avdelningarna var involverade. Det är sannolikt en poäng att dessa "boende-datorer" har samma support som övriga datorer i huset. Det krävs nog för att det ska fungera tillfredsställande,

Det lokala dataföretaget var förvisso mycket hjälpsamma och villiga att hjälpa till men datorerna blev kanske ändå lite av "främmande fåglar" där de stor. Med tanke på att datorerna ägdes av andra än den ordinarie verksamheten, hyrdes och placerades ut av ytterligare en annan organisation samt placerade i en verksamhet där personalen ofta har mer än nog att göra så kanske det krävs än större insatser för att det ska bli riktigt framgångsrikt.

Kanske blev personalens uppfattning om multimediodatorerna att det är "någon annan" som har ansvarar för dem. Kanske blev man osäker på vem, vad och hur man fick använda dem till.

Eller så är det hela bara en tidsfråga. Förr eller senare kommer allt fler av de boende och personalen att se datorerna som sina och som naturliga möjligheter i den dagliga verksamheten.

I skrivande stund är det inte riktigt klart men sannolikt köper båda äldreboenden ut sina respektive datorpaket.

Till slut, även om bara några få av de boende använder datorerna för information och kommunikation med omvärlden så har kanske tillvaron berikats för dessa. Och det är värt mycket.

Ett Internet För alla-projekt

16. Internetbussen

Redan från början av projektet fanns förslaget om att använda bokbussen som mobil utbildningslokal för Internetkurser. Själva tanken tilltalade alla inblandade. Att kunna använda befintliga resurser har varit en tanke som genomsyrat hela projektet. På gott och ont. Norrtälje Stadsbibliotek äger den alldeles nya Bokbussen. Den innehåller redan en 42"-bildskärm samt ett par bredbandsuppkopplade datorer.

Bussen åker enligt en turlista som gör att den besöker i stort sett varje del av kommunen. Den kör runt varje vardag utom någon fredag då och då som den behöver genom-gå service. Det var möjligt att liksom Clark Kent förvandlas till Stålmannen, göra om Bokussen till Internetbussen. Dessa förvandlingar kunde dock ske på lördagar!

En begränsning med bussen visade sig vara att den är registrerad som lastbil. Det innebär att den inte får köra med fler än två passagerare. Bussen kan således endast ta en chaufför plus två personer under färd. Det utslöt möjligheten att bussen skulle kunna åka runt på landsbygden och samla upp ett antal personer till en kurs ombord. Att frakta personer till bussen skulle också motverka hela poängen – varför frakta någon till en buss när man i så fall lika gärna kan åka runt och hämta upp kursdeltagare med vanlig bil och sen köra dem till en reguljär kurslokal?

Ett Internet För alla-projekt

Med beaktande av detta beslöts därför att bussen snarare skulle kunna användas som "raggarbil" där vi ska åka runt på landsbygden. Stanna till på förannonserade platser där intresserade kunde komma ombord och få ta del av Internets möjligheter. Samt inte minst gavs möjligheten att anmäla sig till Internetkurs i Norrsundsskolan på Väddö.

I februari 2010 var det dags för den första bussturen. Den föregicks av att projektledaren åkte runt på de planerade platserna och kollade mottagningen med mobilt bredband. I resan gick till Singö! Turen annonserades via flygblad vid stoppen samt i Norrtälje Tidning.

Magnetiska dekaler beställdes, övertaliga konferensbord lånades på Bygg & Miljökontoret i kommunhuset, dito stolar hos Norrtälje Kommunala Vuxenutbildning. En tidigare bokbusschaufför och en handledare anlätades. Båda pensionärer. Premiären var ett faktum.

Internetbussen rullade sedan varannan lördag under hela våren. Den gjorde samma tur två lördagar i rad. Därefter gjordes en ny rutt. Både mycket små platser besöktes – platser med bara några brevlådor – såväl som mer tätbefolkade "hållplatser".

Bussen stod t ex under två lördagar utanför ICA Väddö i Elmsta, som med sina ca 1500 invånare definitivt var den största platsen.

Utfallet blev nästan över förväntan. Sammanlagt under de lördagar Internetbussen körde så klev mer än sjuttio personer ombord för att de var intresserade. Vid ett tillfälle "förföljdes" Internetbussen över en mil för att ett par intresserade äldre undrade som stod på.

Av dessa ca 70 personer påbörjade och avslutade 18 personer kurs i Norrsundsskolan under våren 2010. Nästan alla av dem vill fortsätta

Ett Internet För alla-projekt

och lära sig mer om datorer och Internet. Detta trots att de flesta av dem redan uppnått projektets kunskapsmål.

Ytterligare ca 30 personer av Internetbussens besökare har anmält att de vill delta kurs under hösten.

17. Handledarutbildningen

Den mer eller mindre akuta bristen på handledare efter nyåret krävde handling. Det var inte så att viljan saknades bland de föreningar som projektet var i kontakt med. SeniorNet Roslagen, som gör ett jättejobb med att inkludera fler, föreslog handledare men när väl kom till kritan så var det svårt att få till det. På liknande sätt förhöll det sig med SPF Skutan.

Samtidigt efterlyste Roslagsmodellens datautbildare fler som kunde hjälpa till att utbilda fler äldre.

En viktig fråga var – om projektet nu går ut i större skala och försöker utbilda många nya handledare som helst ska utbilda ideellt, vad säger då de som har detta som levebröd?

De lokala studieförbunden via deras samarbetsgrupp STUSAM bjöds in för diskussioner. Medborgarskolan, ABF, Sensus och Studieförbundet nappade och ville gärna träffas och diskutera detta.

Under mötet, som skedde under avspända former framkom att det fanns en mycket stor samarbetsvilja kring detta med att utbilda äldre datorovana personer. Det fanns ingen känsla av konkurrens alls. Snarare såg samtliga att det fanns poänger för alla. T ex trodde alla att prisfrågan var viktig för de nybörjare som skulle lära sig om Internet. De hade uppfattningen att den bör ske till mycket låga

kostnader. När man sedan lärt sig lite och vill lära sig mer. Då kan studieförbundens ordinarie kursutbud komma väl tillpass.

Ganska snabbt kunde diskussionerna på mötet bli mycket konkreta. Önskvärt upplägg för handledarutbildningen

Ett Internet För alla-projekt

planerades, liksom omfattning och datum för när det skulle genomföras bestämdes.

Kursen bedömdes behöva omfatta fem hela dagar. Den första dagen fick Studieförbundet ansvara för, den andra dagen Sensus, den tredje dagen Medborgarskolan, den fjärde dagen ABF samt den sista dagen – avslutningen – överläts på projektet d v s TioHundra-förvaltningen.

Samtliga studieförbund genomför utbildningar för sina respektive cirkelledare. De är i stort ett upplagda på samma sätt och har ungefär samma syften. Gemensamt beslöt de deltagande studieförbunden att handledareutbildningens första dag skulle utgöras av Studieförbundets ledarutbildning. Det skulle vidare innebära att de blivande handledarna blev certifierade som cirkelledare hos dem alla.

Det beslöts också att ett Öppet Hus skulle genomföras för att på så sätt nå de som var intresserade att delta.

Sagt och gjort. Datum för Öppet Hus bestämdes. Affischer producerades och sattes upp runt om i Norrtälje, annonser i lokalpressen publicerades. Material skrevs och trycktes, dels information om handledarutbildningen och dels om hela projektet Internet För Äldre i Norrtälje.

Öppet Hus i Norrtälje blev en verklig succé. Många intresserade kom, ställde frågor, undrade. Det var tänkt som ett Öppet Hus där folk kom och gick men blev i själva verket ett möte där omkring 50 personer aktivt deltog i samtalet. Engagemanget var stort redan från början. När portarna slog igen hade ca 35 anmälningar inkommit. Räkna man till de ca 5 personer som anmälde sig i efterhand så hade alltså 40 personer anmält att de ville gå på kurs i fem hela dagar och därefter, på frivillig och ideell basis lära äldre att använda Internet.

Ett Internet För alla-projekt

Utbildningens inledande två dagar genomfördes som Internat. Deltagarna delades upp i två grupper. Den första gruppen gick sin kurs i början av mars. På grund av att det var lågsäsong och obokade dagar så fick projektet en mycket bra överenskommelse med ett lokalt fyrstjärnigt hotell. Det var viktigt att de blivande handledarna förstod att de var betydelsefulla och att projektet var berett att satsa resurser på deras utbildning.

De följande två kursdagarna delades de blivande handledarna upp i tre grupper och de kunde således välja på tre olika datum för respektive kursdag.

Kursdagarnas innehåll:

Dag 1	Att vara kursledare inkl grupparbete om att göra en egen studieplan
Dag 2	Redovisning av grupparbete samt om datorn som hårdvara
Dag 3	Operativsystem och programvaror
Dag 4	Internet

Sista dagen på handledarutbildningen på Kärleksudden blev som en riktig skolavslutning i syrentider..

Dag 5	Avslutning med diskussioner om framtid och sammanhang att utöva sitt nya handledarskap. Diplomutdelning. Information om andra Internet För Alla-projekt samt fest!

Ett Internet För alla-projekt

18. Framtid – faktisk, möjlig och önskvärd

Den faktiska framtiden: Det här kommer att hända hösten 2010

- De handledare som tagit sin examen i juni har fått information om att det finns flera olika möjligheter att utöva sitt handledarskap under hösten. Det har inte ställts krav på dem att de måste organisera sig på något särskilt sätt. Flera av dem är redan mer eller mindre aktiva. Vissa har engagerat sig i SeniorNet Roslagen, andra i Roslagsmodellens Träffpunkter har tillgång till både lokaler och datorer. Sannolikt kommer också flera av dem att starta egna kurser med kanske administrativt stöd från något av studieförbunden. Kanske kommer ytterligare några att kontakta TioHundraförvaltningen och boka de datorer som finns att använda för det här ändamålet.
- Under avslutningsdagen bestämdes att ett nytt möte mellan TioHundraförvaltningen, STUSAM och handledarna i månadsskiftet augusti-september, ett upptaktsmöte inför hösten då än fler kursmöjligheter sannolikt står till bud
- Inför mötet med handledarna kommer STUSAM och TioHundraförvaltningen kommer att träffas för att dra upp riktlinjer, inventera lokaler och behov samt befästa samarbetet.
- Åtta bärbara datorer kommer att finnas tillgängliga att använda för att utbilda äldre datorovana Internetnybörjare. Bokning kommer att ske via TioHundraförvaltningen
- Internetbussen kommer att rulla igen. Bussen kommer att åka på lördagar, enligt fastställda turer runt i kommunen. Ombord kommer att finnas 3-4 handledare som samtidigt raggar folk till kurser. Bussen kommer sannolikt att stanna på både små och stora platser.

Den möjliga framtiden – detta skulle kunna ske under hösten 2010 och framöver.

- Med inspiration från länsbiblioteken i Östergötland vore det önskvärt att arrangera kortare föreläsningkvällar på t ex Norrtäljes olika bibliotek. Föreläsningar skulle kunna handla om t ex fritidsintressen och hur man kan använda Internet till detta. Fokus under kvällen är fritidsintresset, att se Internet som ett medel, inte ett mål. Antalet teman är i stort sett obegränsat men, t ex dessa:
  - Resor
  - Matlagning
  - Kartor och hitta via nätet
  - Trädgård

Ett Internet För alla-projekt

- Läs tidningar
- Musik
- Auktions – köp och sälj via nätet.
- m m, mm
- Under temakvällen skulle man kunna anmäla sig till kurs direkt till en närvarande handledare.
- Arrangera en tävling mellan kommunens skolklasser om vilka som kan lära flest äldre personer under en given period att lära sig att använda Internet. Tanken på det här kommer från en studieresa till Ulm i Syd-Tyskland där ett liknande projekt pågår. Det är fantastiskt att se 12-åriga lärare tålmodigt undervisa 75-åriga elever. Ett fritt undervisningsmaterial finns framtaget – på Internet! Se adress www.geengee.eu

Den önskvärda framtiden – detta skulle kunna ske:

- Ett kommunalt beslut fattas om att upplåta kommunala lokaler och datorer för det här ändamålet – till mycket låga kostnader. D v s för föreningar med icke-kommersiell verksamhet som vill grundutbilda äldre och liknande grupper i Internet.
- Ett projekt fortsätter som inkluderar t ex vissa funktionshindrade, personal inom hemtjänsten och anhörigstödare.
- Ett EU-projekt faktiskt kommer igång som innebär att de nyutbildade handledarna kan åka på studieresa till Syd-Tyskland, träffa och inspireras av ”kollegor” som är engagerade i samma saker.

Ett Internet För alla-projekt

19. Lathund för Digitala Inkluderare

Några tips till dig som vill inkludera flera i det digitala samhället!

- Fokusera på handledarna direkt. Där finns både nyckeln till framgång och samtidigt en enorm kraft och kompetens. Har du ekonomiska resurser? Satsa de på handledarutbildning! Utbilda personer som vill jobba ideellt. De är fler än du tror!
- Det är inte cyniskt att förlita sig till idealister – det är helt enkelt det som är möjligt! Med ideella resurspersoner kan du komma mycket långt. Ideella personer räknar aldrig övertid!
- Samarbeta med alla. Du har inget att vinna på att begränsa dig.
- Bry dig mindre om hur det går till – d v s i vilka sammanhang, med vilka datorer, på vilket sätt, i stora eller så små grupper. Se till målet – att inkludera så många som möjligt!
- Bra tips på samarbetspartners är t ex SeniorNet, studieförbunden, skolorna och biblioteken. Börja där. Det kommer du långt med.
- Se till att dina handledare är nöjda och glad, att de känner sig betydelsefulla – det är de!
- Se till att logistik och administration fungerar enkelt och smärtfritt för dina handledare.
- Du behöver inte uppfinna hjulen igen – kolla vad andra har gjort.
- Erfarenheter från olika håll säger att det är viktigt att de initiala kurserna för ovana Internetanvändare måste vara billiga – de måste vara i stort sett gratis. I alla fall om du vill ha effekt. Tänk dig själv – vara tvungen att betala dyrt för nåt du kanske inte vet vad det är och som du befärrar att du aldrig kommer att fatta!